žalvarinės apyrankės (?) fragmentas. Griovio pjūvis tarp Mindaugo sosto ir "Pilies kalno" (12 m^2) davė tik mūsų dienų medžiagos. Ypač įdomūs ir gausūs radiniai buvo surinkti iš po ekskavatoriaus kaušo bei fiksuojant buldozeriais apardyto Aukuro kalno P šlaito pjūvį. Čia kartu su turtinga, įvairiai puošta žiestąja keramika ir gausiais gyvulių kaulais aptiktas XIII a. stiklo apyrankės fragmentas bei trys Artimųjų Rytų stiklinių indų šukės. Vienoje šukėje išliko sudėtingo augalinio ornamento ir arabiško įrašo dalis. Visa medžiaga iš griovio ir Aukuro kalno šlaito priklausė tik XIII-XIV a., tuo tarpu, čia nerasta nė vienos lipdytinio puodo šukės.

Griovių nusausinimas bei lietaus kanalizacijos įrengimas tarp piliakalnių - tai dirbtinis įsikišimas į unikalų, neįkainojamos vertės archeologinių paminklų kompleksą, vedantis prie jo tolesnio ardymo. Nuostolių, padarytų paminklų autentiškumui, neatpirks joks iš naujo supiltas Mindaugo sosto piliakalnio šlaitas.

Eugenijus Svetikas

ALYTAUS PILIAKALNIO GYVENVIETĖ

1985 m. Alytaus kraštotyros muziejus atliko žvalgomuosius kasinėjimus Alytaus piliakalnio gyvenvietėje. Prie gynybinio griovio, skiriančio piliakalnį nuo gyvenvietės, ŠV dalyje, ištirtas 160 m^2 plotas (4 perkasos 4x10 m dydžio). Perkasos buvo atmatuojamos į ilgį V-R, į plotį Š-P kryptimi ir jungiamos viena prie kitos P krašto Š-P kryptimi.

Kultūrinį sluoksnį sudarė tamsiai juoda, riebi žemė. Jo storis nuo 0,2-0,25 m iki 0,55-0,6 m. Tose vietose, kur kultūrinis sluoksnis plonas, po juo sekė nejudintas tamsiai raudono molio sluoksnis, o po storesniu 0,4-0,6 m storio sluoksniu sekė gelsvas su smėliu molio sluoksnis.

Kultūriniame sluoksnyje rasta sudegusių pastatų pėdsakų. Vienos PŠ kryptimi ėjusios sienos liekanos išsiskyrė tamsiai juoda žeme, susimaišiusia su angliukais ir sudegusio molio gabalais (ilgis 6,8 m, plotis 0,4-0,6 m). Antra siena buvo 2,6 m į P nuo pirmosios krašto, įstrižai, ŠR-PV kryptimi (ilgis 4,8 m, plotis 0,4 m). Trečia siena - 3,5-4,2 m į PR nuo antrosios, ŠR-P kryptimi (ilgis 8 m, plotis 0,3-0,6 m). Aptiktos 39 stulpavietės. Stulpaviečių gylis ir forma skiriasi.

0,2-0,3 m gylyje aptikti 2 židiniai, sukrauti iš nedidelių akmenų. Akmenys išsiskleidę ir nesudarė aiškių konstrukcijų.

3 puodų šukės, 1 įtveriamasis peilis ir apkalas iš žalvario skardelės (rombo formos, viduryje išgaubtas, įstrižainė 2,8 cm, kraštinės ilgis 2 cm) aptikti atskirai. Visi kiti radiniai ir keramika aptikti židinių aplinkoje. Rasti 6 verpstukai ir 4 jų fragmentai (6 cilindro ir 4 dvigubo nupjauto kūgio formos). 1 cilindrinio verpstuko šonai puošti išilginiais lygiagrečiais grioveliais, o viršus ir apačia 5 ir 6 akutėmis-duobutėmis, 6 verpstukų šonai puošti dviem išilginiais lygiagrečiais grioveliais, 3 visiškai nepuošti. Be to, rasti 2 įtveriamieji peiliai, kaulinė adata, žvejybos kabliukas, kalavijo (?) galas, ornamentuotas apkalas iš žalvario skardelės (trapecijos formos). Išsiskiria du dirbiniai - tai lankinė laiptelinė segė ir pentinas. Segė turi du laiptelius, kurių apatinis puoštas 3 išilginiais lygiagrečiais grioveliais (laiptelio plotis 1,35 cm). Kitas laiptelis 0,9 cm pločio. Įvijos galuose yra po du žiedelius, puoštus skersiniais ranteliais. Segės ilgis 4,15, plotis 4,7 cm. Pentino lankelio galai palenkti į vidų, dyglys keturbriaunis, smailėjantis. Pentino ilgis 10,8, lankelio plotis - 0,9, dyglys - apie 3 cm ilgio.

Keramika įvairi: lipdytinė grublėtu ir lygiu paviršiumi, bei žiesta. Keramiką grublėtu paviršiumi sudaro smulkūs ir vidutiniai 41 kaklelio, 3 dugnelių ir 230 sienelių fragmentai. 39 kakleliai tiesūs apva-

liom briaunom, 1 nežymiai atlenktas į išorę, pusiau užapvalintu kraštu ir 1 nežymiai profiliuotas, tiesiu kraštu. Pagal 4 kaklelius pavyko nustatyti puodų angos skersmenį: 2 po 13 cm, 1 - 21 cm, 1 - 40 cm. Grublėtumas smulkus, retas ir neiškilus, vadinamas kruopėtuoju. Nustatyti 2 dugnelių skersmenys - 12,5 ir 13,5 cm. Lipdytinę lygiu paviršiumi keramiką sudaro vidutiniai ir didoki 23 kaklelių, 3 dugnelių ir 95 sienelių fragmentai. 10 kaklelių tiesūs apvaliom briaunom, 12 kaklelių profiliuoti, vienas kitas S pavidalu, kiti atlenkti į išorę, kraštai tiesūs ir užapvalinti. 1 kaklelis C pavidalo, užapvalintu kraštu. Pagal 6 kaklelius nustatytas angos skersmuo: 11,5, 12, 18 (2 vnt.), 24-26 ir 30 cm. Nustatyti 2 dugnelių skersmenys - 12 ir 13 cm. Viena šukė puošta įgnybimais, trys - išilginiais grioveliais. Negausią žiestinę keramiką sudaro 3 kaklelių, 4 dugnelių ir 29 sienelių fragmentai. 1 kaklelis profiliuotas, kraštas išgaubtas, puoštas išilginių griovelių ir bangelių ornamentu, angos skersmuo 22 cm, kitas kaklelis taip pat puoštas išilginių griovelių ornamentu, skersmuo 18 cm, o trečias kaklelis puoštas įstrižų įkartų 2 priešpriešinėmis eilėmis (panašus į eglutės ornamentą), skersmuo apie 10 cm. 24 sienelių fragmentai puošti išilginių griovelių ornamentu; 5 - išilginių griovelių, įspaudų ir bangelių ornamentu. Rastos 655 smulkios puodų šukės, iš kurių neįmanoma nustatyti keramikos tipo. Gyvenvietėje rasta ir 312 gyvulių kaulų fragmentų.

Lankinė laiptelinė segė datuojama VII a., o pentinas VII-XII a., žiestoji keramika - XI-XII a. Taigi, ištirtą gyvenvietės plotą ir jo inventorių galima datuoti VII-XII a.